

Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu ja edunvalvontapiiri
Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan oikeusaputoimisto
Pietarsaaren toimipaikka
Kanavapuistikko 1 (Pl 114)
68600 Pietarsaari

Pietarsaari 30.5.2018

Lakivaliokunta
00102 EDUSKUNTA

Lausuntopyyntö 25.5.2018

Lausuntoni koskien oikeusturvaa ja muutoksenhakua hallituksen esityksessä (HE 16/2018) ehdotetun lainsäädännön osalta

Lausuntonani tuon esiin seuraavaa;

Johdanto

Olen tarkastellut asiantuntijapyynnössä esiteltyjä kysymyksiä oikeusavun asiakaskunnan eli sosiaali- ja terveydenhuollon yksittäisen asiakkaan näkökulmasta. Olen lausunnossani pyrkinyt arvioimaan muutoksenhakujärjestelmän selkeys eli voiko tämä asiakas ymmärtää, että hänellä on oikeus hakea muutosta hänestä tehtyihin päätöksiin ja miltä osin.

Muutoksenhaun laajuudesta

Maakunnille tuleva itsehallinto-oikeus voisi käsittääkseni kattaa ainostaan sosiaali- ja terveydenhoidon järjestämistä ja niitä yleisen tason päätöksiä, jotka tehdään siinä. Tässä oikaisuvaatimusmenettely ja maakuntavalitus olisivat tietysti ne oikeat muutoksenhakukeinot.

Mutta kaikissa tapauksissa, missä päätetään niistä asioista, jotka liittyvät yksittäiseen kansalaiseen konkreettiseen oikeuteen saada hoitoa tai palvelua sekä rahoitusta tähän, hänellä pitää olla oikeus muutoksenhakuun hallintolain säätämällä tavalla.

En pidä hoitohenkilökunnan toimia siinä arjessa päätöksentekona vaan silloin on minusta kysymys hallintotoimista. Niistä voi tehdä kantelu esimerkiksi laiminlyöntitapauksissa.

Pidän oikaisuvaatimusmenettelyä tarkoituksenmukaisena näissäkin asioissa. Kokemukseni on, että asiakas usein tuo uusia seikkoja esiin muutoksenhakuvaiheessa ja että niiden perusteella on odotettavissa oikaisua. Toki jos on tiedossa, että muutoksenhaussa on kysymys pelkästään oikeudellisten kysymysten ratkeamisesta, oikaisuvaatimusmenettely olisi ohitettavissa. Oikaisuvaatimusmenettelyn toimivuus edellyttää toki, että maakuntaorganisaatio pystyy käsittelemään vaatimuksia joustavasti. Minulla on kokemusta siitä, että oikaisuvaatimusta

käsitlevä lautakunta tai jaosta on kokoontunut hyvin harvoin.

Muutoksenhakusäännöksestä

Minusta valinnanvapauslakiin ehdotettu muutoksenhakusäännös (83 §) on vaikealukuinen, kun on pyritty säätämään molemmista muutoksenhakeinoista siinä samassa pykälässä.

Olisi parempi, jos ensin todettaisiin, että ellei toisin säädetään niin saa vaatia oikaisua siten, kun hallintolaissa säädetään ja että oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölain mukaisesti.

Sen jälkeen - seuraavissa momenteissa tai omissa pykälissä - voitaisiin säätää niistä tapauksista, missä maakuntavalitus käytetään. Jos yksittäisenkin asiakkaan liittyviin päätöksiin olisi käytettävissä vain maakuntavalitusta muutoksenhakusäännöksestä olisi hyvä käydä perustelut siihen ilmi. Näin ollen säännös olisi minusta riittävän selkeä.

Hallintotoimista ja hallintokanteluista

Ainakin meidän toimiston avustajat suhtautuvat varovaisesti kanteluihin. Koemme että niistä on harvoin suoranaista hyötyä omalle päämiehelle ja että ne siten jäävät oikeusavun ulkopuolelle. Ellei esimerkiksi hoitopaikan toistuviin laiminlyönteihin koskien asiakkaan hoidon toteutusta muuten on saatu korjausta, on muutamissa tapauksissa tehty kanteluita Aluehallintovirastolle.

Lopuksi

Yhteenvetona voidaan toteaa, että laajojen ja monimutkaisten lainsäädännösten muutoksenhaun säätely on vaikea saada yksinkertaiseksi, mutta ottaen tässä sääntelyssä asiakkaina olevien haavoittuvuutta huomioon ehdotettu sääntely kaipaa edelleen selkeyttämistä.

Martin Melin

Johtava julkinen oikeusavustaja, asianajaja

029 566 1265

martin.melin@oikeus.fi